Институт за јавно здравство Републике Српске

Служба за епидемиологију

COVID-19

Анализа епидемиолошке ситуације у Републици Српској за период 04.03.2020 - 03.04.2020.

07. април 2020.

Увод

SARS-CoV-2 је нови сој коронавируса који претходно није идентификован код људи. Након првих извјештаја о случајевима акутног респираторног синдрома у кинеској провинцији Вухан (Wuhan) крајем децембра 2019. године, кинеске власти идентификовале су нови сој коронавируса као главног узрочника. Епидемија се брзо развила захватајући друге дјелове Кине и ширила се ван ове земље.

Након другог састанка Одбора за ванредне ситуације Међународних здравствених прописа (IHR) у вези са епидемијом обољења COVID-19, које изазива вирус SARS-CoV-2, одржаног 30. јануара 2020, генерални директор Свјетске здравствене организације (СЗО) прогласио је да епидемија COVID-19 представља ванредни јавноздравствени догађај од међународног значаја, прихватио савјете тог одбора и прогласио ове савјете као привремене препоруке у складу са Међународним здравственим прописима (2005).

Број земаља које извјештавају да имају обољеле од SARS-CoV-2 -19 је у сталном порасту, због чега је СЗО 11. марта 2020. године прогласила ширење ове болести пандемијским.

Подаци из досадашњег тока епидемије COVID-19 указују да све земље, као и области унутар земаља, морају брзо да реагују на један или више епидемиолошких сценарија у којем се могу наћи.

Тренутно, земље у свијету се налазе у једном од четири сценарија:

1. земље у којима нема случајева („без случајева“)
2. земље са једним или више случајева, увезених или локално стечених („спорадични случајеви“)
3. земље које имају кластере случајева - временске, географске или са заједничком изложеношћу („кластери случајева“)
4. земље које имају веће епидемије локалне трансмисије („трансмисија у заједници“).

Циљеви јавно-здравствених мјера у свим фазама спремности и одговора на епидемију COVID -19 су сљедећи:

- Спријечити појаву болести, одложити ширење, успорити и зауставити трансмисију
- Обезбиједити оптималну његу свим пацијентима, посебно онима са тешком клиничком сликом
- Смањити утицај епидемије на здравствени систем, социјалне услуге и економску активност.

Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске и Институт за јавно здравство Републике Српске су већ крајем јануара започели активности са циљем обавјештавања јавности о епидемилошкој ситуацији и потребним мјерама, те са циљем

припреме здравственог система за одговор и реаговање у случају појаве и ширења вируса SARS-CoV-2 у Републици Српској, као и издавање препорука за поступање у осталим секторима.

У Републици Српској је први обољели од COVID -19 лабораторијски потврђен 04.03.2020. Радило се о особи из Бања Луке која је допутовала из Италије, након чега је развила симптоме респираторне инфекције.

У првих мјесец дана, закључно са 03.04.2020, инфекција вирусом SARS-CoV-2 је у Републици Српској потврђена код 299 особа, од чега је 14 здравствених радника. Од укупног броја потврђених случајева, шест је са смртним исходом.

1. Лабораторијска дијагностика и потврђени случајеви

У Републици Српској су оспособљене двије лабораторије које раде RT-PCR дијагностику вируса SARS-CoV-2. То су лабораторија у Служби за микробиологију Института за јавно здравство Републике Српске и лабораторија у Заводу за микробиологију Универзитетског клиничког центра Републике Српске.

Укупан број особа које су, закључно са 03.04.2020, тестиране у ове двије лабораторије је 2658. Од укупно 2658 тестираних особа, 2259 (88,8%) тестова је било негативно, а 299 (11,2%) позитивно. Овај проценат позитивности тестова није висок. Поређења ради, у Републици Србији је закључно са 03.04.2020. године тестирано 5.756 особа, од којих је 1476 (25,6%) било позитивно. На нижи степен позитивности је донекле утицало и тестирање особа у карантинима на граничним прелазима, код којих су резултати тестова били негативни.

На слици број 1 је приказан однос броја лабораторијски тестираних особа и броја лабораторијски потврђених случајева инфекције вирусом SARS-CoV-2 по данима.

Број лабораторијски потврђених случајева инфекције вирусом SARS-CoV-2 по данима је приказан на слици број 2.

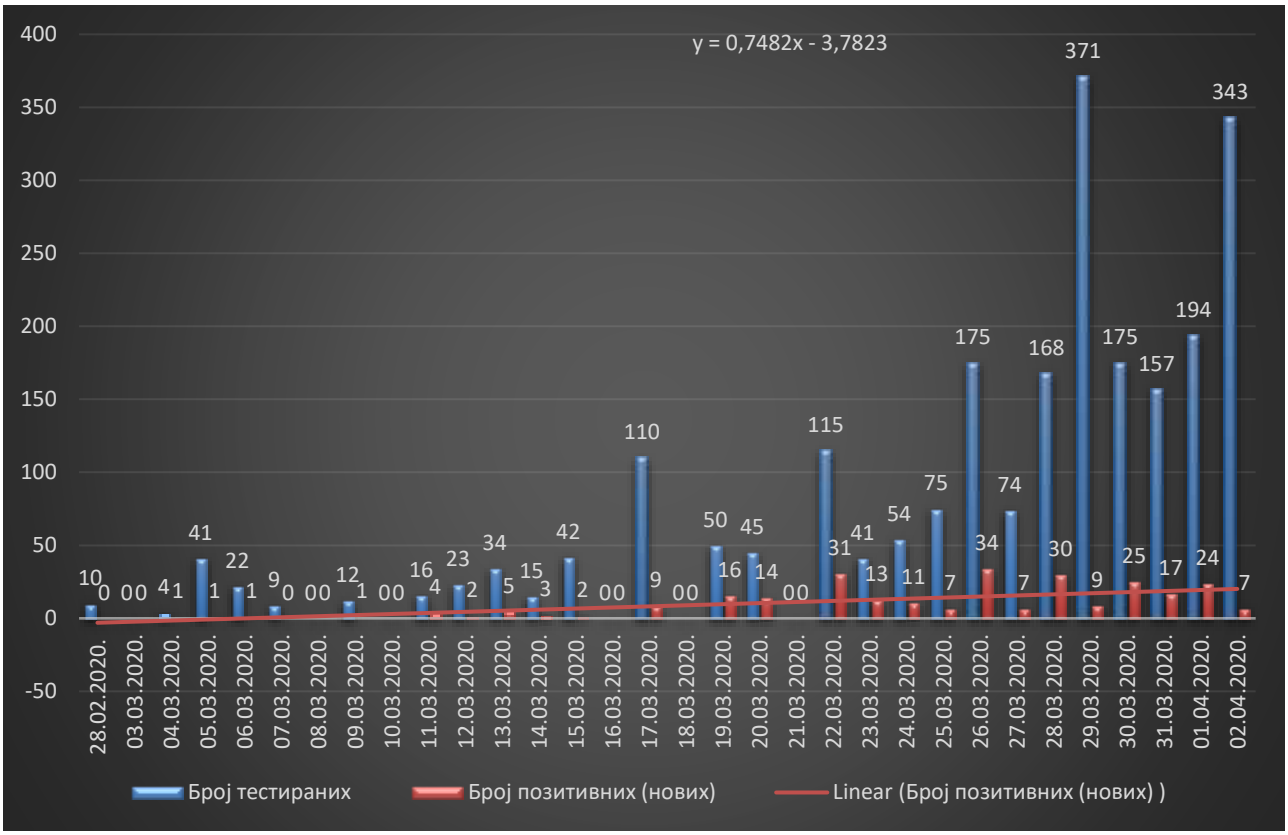

Слика 1: Број тестираних и број потврђених по данима

Слика 2: Број потврђених случајева по данима

Кумулативно, број лабораторијски потврђених случајева показује тренд раста који је умјерен (слика 3). Период дуплирања броја случајева је 9,2 дана.

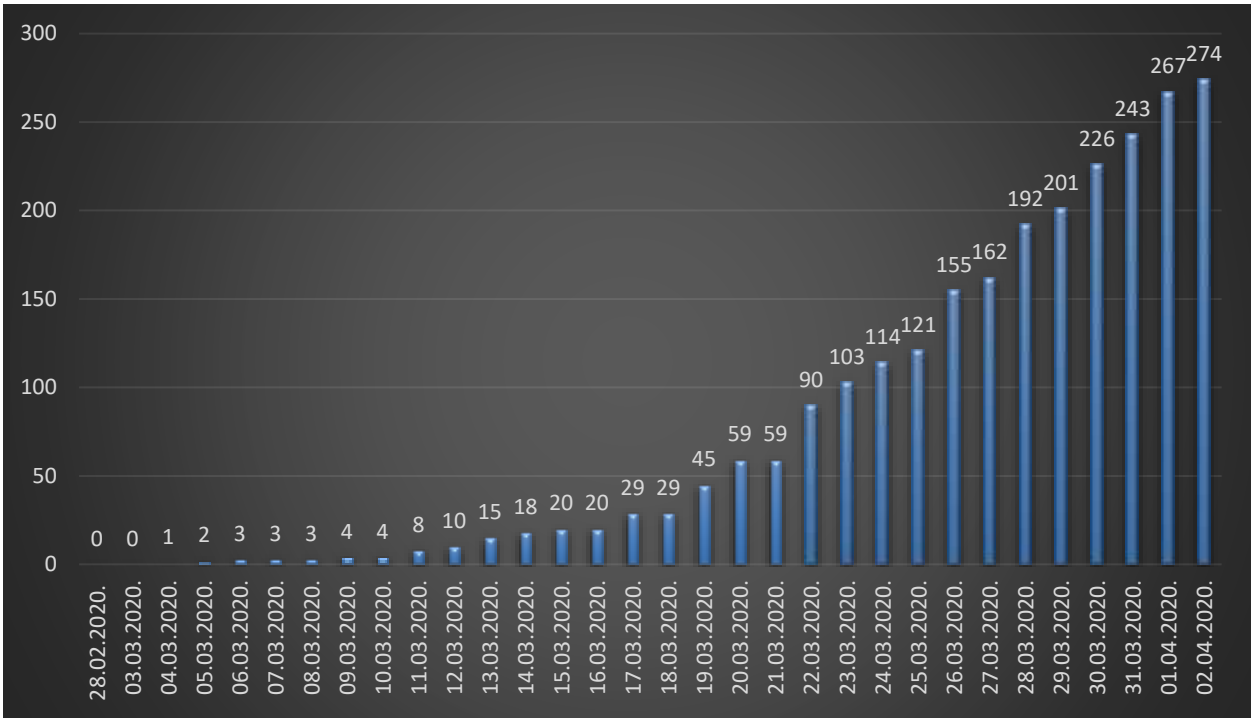

Слика 3: Кумулативни број лабораторијски потврђених случајева

Оваквом релативно постепеном расту су значајно допринијеле правовремене мјере у заједници са циљем постизања социјалног дистанцирања (забрана јавног окупљања, затварање школских и предшколских установа, затварање свих мјеста гдје се становништво масовније окупља, укључујући ресторане, тржне центре итд).

Истраживање сваког потврђног случаја и хоспитализација/изолација, те активно тражење контаката, су у овом периоду биле најважније активности хигијенско-епидемиолошких служби домова здравља. Заједно са тестирањем блиских контаката, укључујући и асимптоматске чланове породице, ове активности су биле од кључног значаја за успоравање ширења епидемије.

У почетној фази епидемије су све особе са потврђеном инфекцијом биле хоспитализоване. Са појавом већег броја потврђених случајева, особе без симптома и са благим симптомима су остајале у кућној изолацији. С обзиром на чињеницу да се ширење инфекције најчешће дешава када су у питању контакти у истом домаћинству, 30. марта 2020. године је донесена одлука о формирању два Републичка објекта за изолацију, у Бања Луци и Бијељини. У наведеним објектима сада бораве све особе које су позитивне на вирус SARS-CoV-2, а које немају потребу за хоспитализацијом, док се лабораторијским тестирањем не потврди да више нису позитивне на вирус.

Посматрано по градовима/општинама, највећи број лабораторијски потврђених случајева је забиљежен у граду Бања Лука и то 186 случајева или 62,2% од укупног броја тестираних, а затим у Лакташима (23 или 7,7%), Градишки (11 или по 3,7%) и Бијељини (11 или по 3,7%). Оваква расподјела је и очекивана, с обзиром да Бања Лука има највећи број становника, густину насељености, учесталост масовнијих окупљања, већи број путника итд.

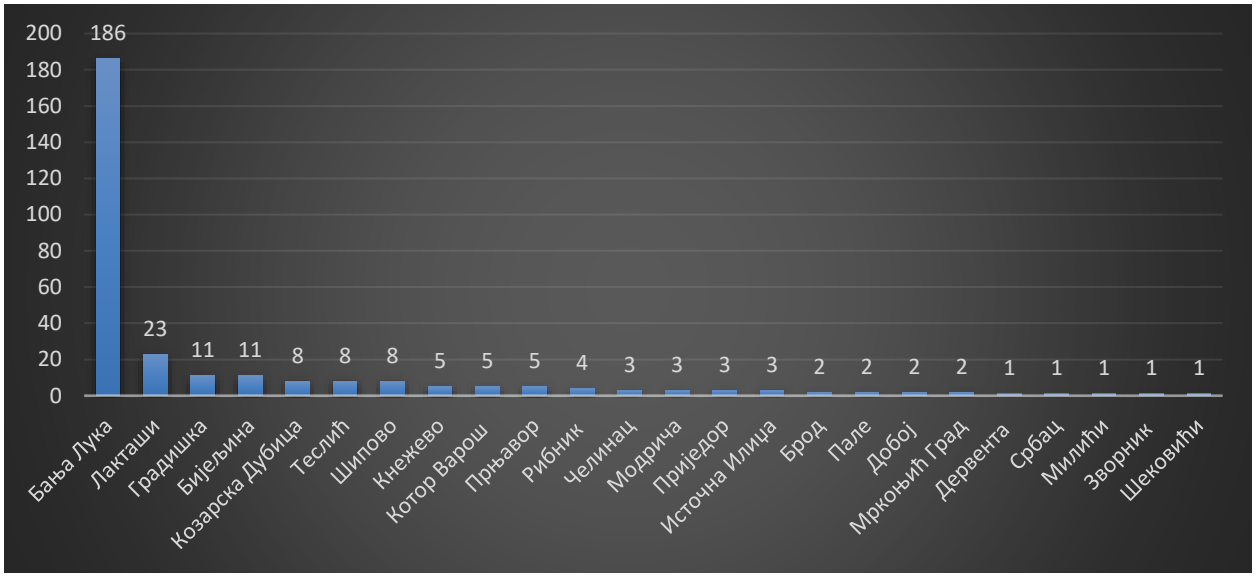

Слика 4: Број лабораторијски потврђених случајева по општинама у Републици Српској

2. Број опорављених

На дан 03.04.2020, 17 особа или 5.7% од укупног броја потврђених случајева је опорављено, с обзиром да су задовољили дефиницију случаја која подразумијева два негативна лабораторијска теста у размаку од најмање 24 сата.

3. Инциденција

На дан 03.03.2020, инциденција лабораторијски потврђених случајева у Републици Српској износи 26.1 на 100.000 становника.

На слици 5 приказано је кретање инциденције по данима у Републици Српској. Тренд оболијевања је линеаран, умјерен и без наглих скокова.

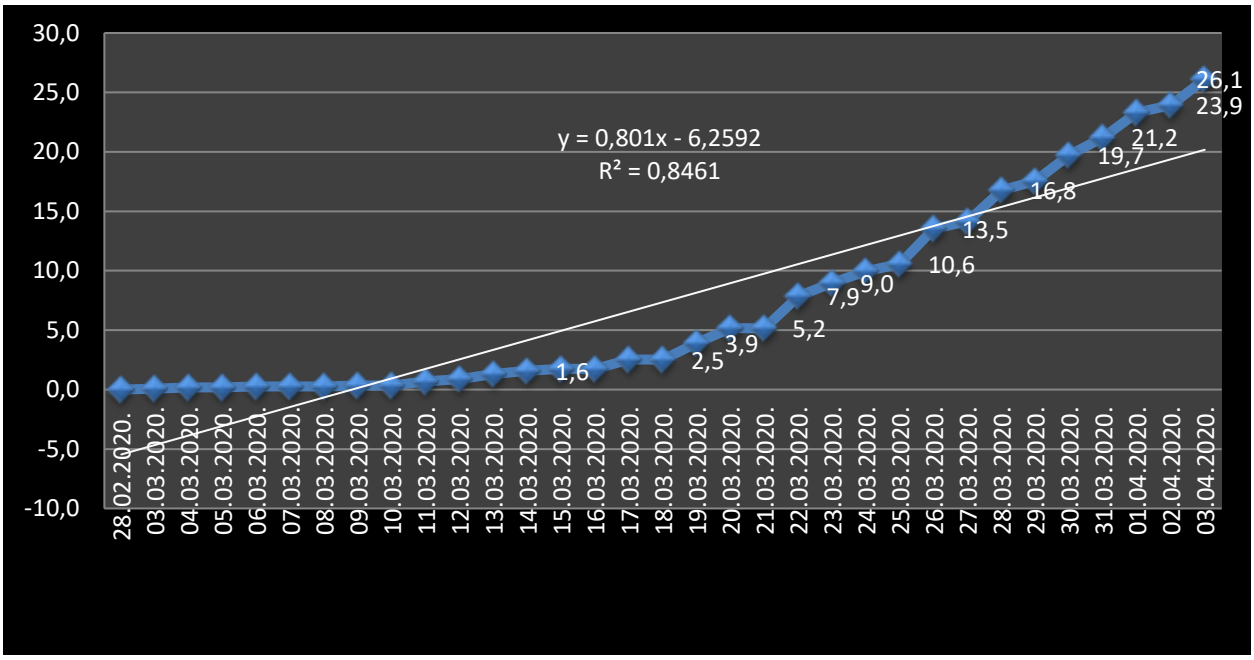

Слика 5. Кумулативно инциденција у Републици Српској

Посматрано по градовима/општинама у Републици Српској, највећу инциденцију од самог почетка епидемије има Град Бања Лука. Инциденција по општинама, на дан 03.04.2020, је приказана на слици 5.

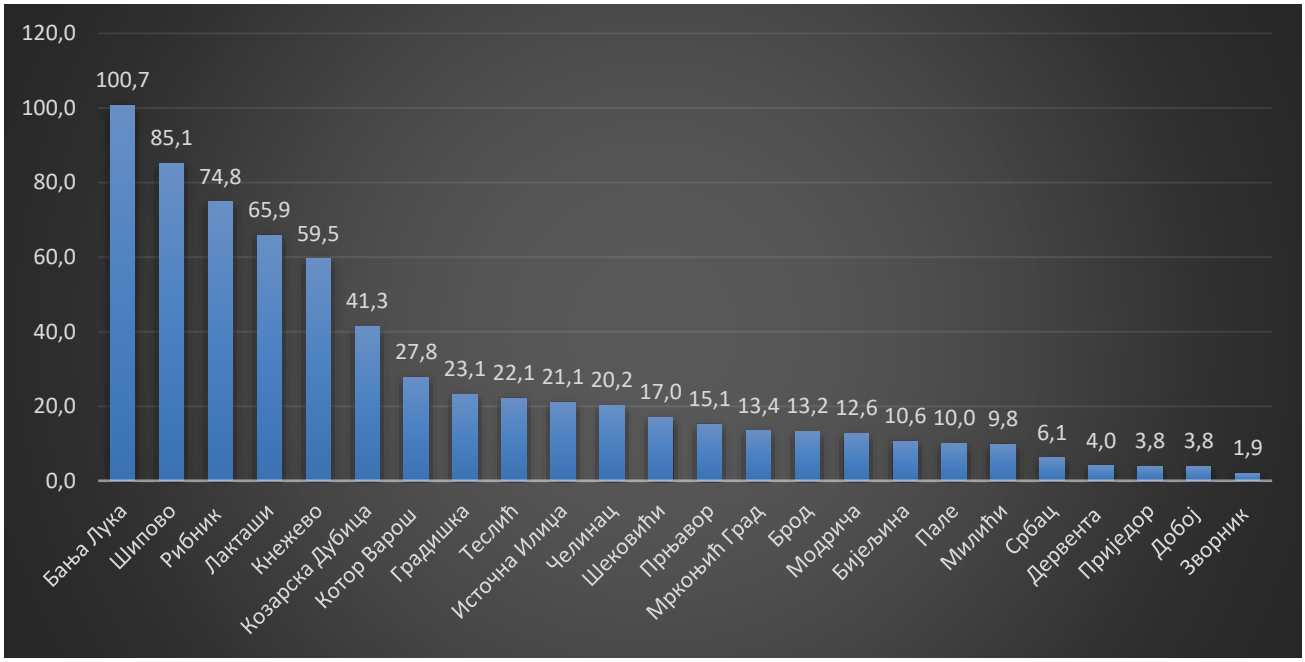

Слика 6: Инциденција по општинама у Републици Српској

4. Полна и добна расподјела

Од почетка ширења вируса SARS-CoV-2 у Републици Српској, није било значајне разлике у полној расподјели особа са потврђеном инфекцијом.

Од укупног броја лабораторијски потврђених случајева на дан 03.04.2020 (299), 166 или 56% су мушкарци, а 133 или 44% жене (слика 7).

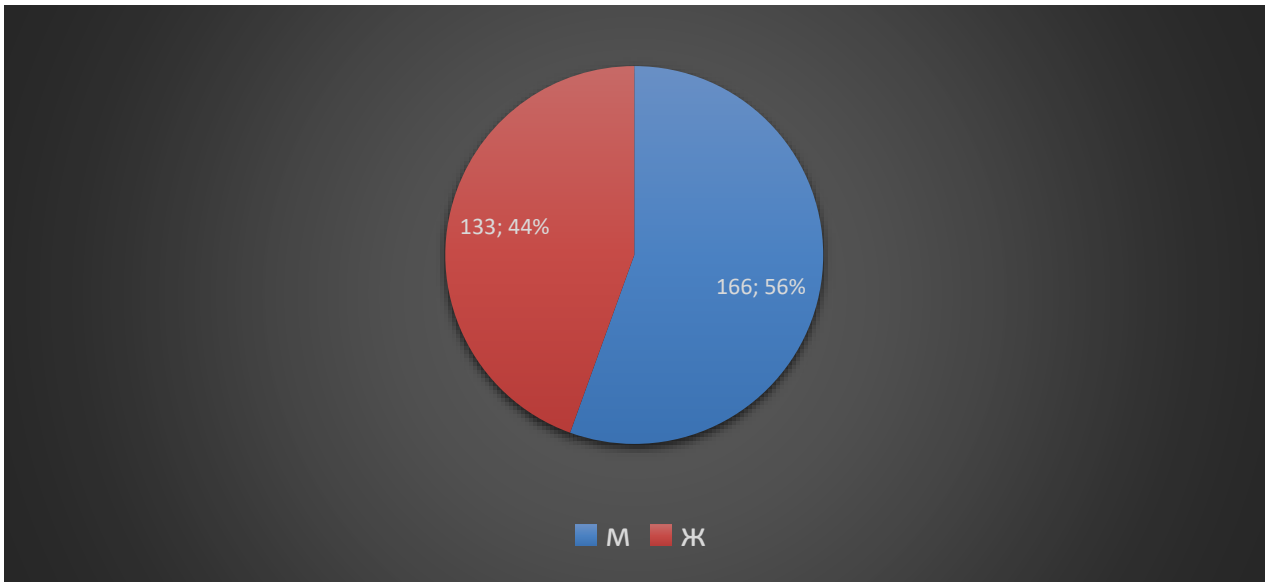

Слика 7: Полна расподјела

Највећи број особа са потврђеном инфекцијом у Републици Српској је у радно способној доби, између 30 и 64 године живота (слика 8). Оваквој узрасној дистрибуцији обољелих допринијела је чињеница да се вирус SARS-CoV-2 почео прво ширити међу особама млађе и средње доби, а правовремено примијењене мјере за смањење социјалних контаката су спријечиле брзо ширење вируса и у старијој популацији.

На основу података из других земаља захваћених ширењем вируса, видљиво је да земље у којима је епидемија COVID-19 почела у популацији млађег животног доба, као што је нпр. Њемачка, имају нижу учесталост тежих клиничких слика и смртних исхода у почетним фазама епидемије.

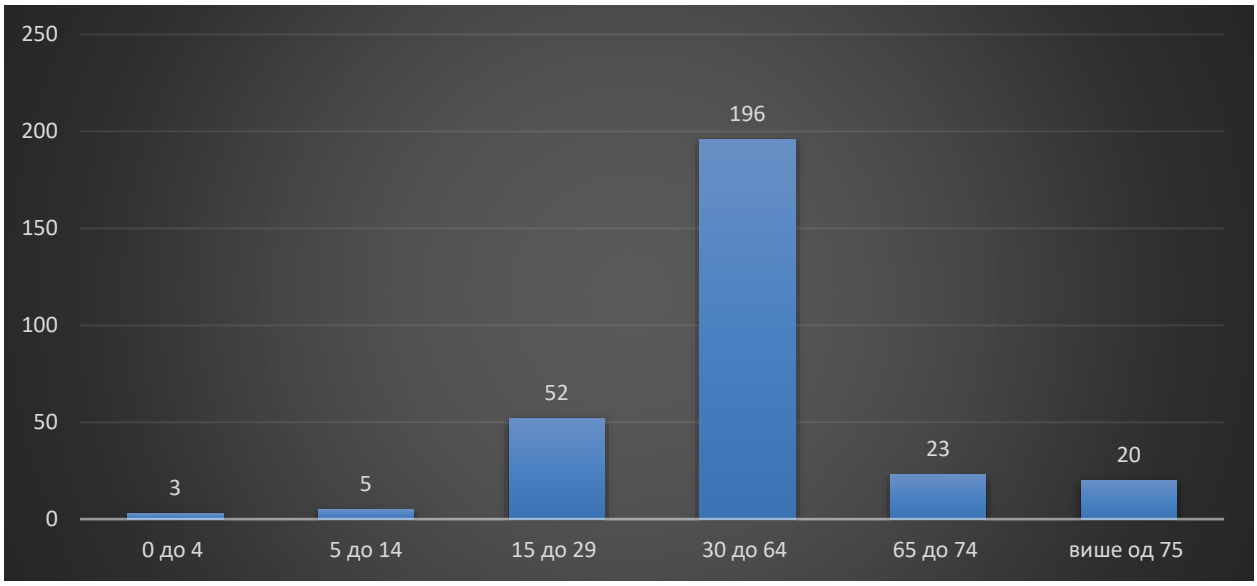

Слика 8: Добна расподјела (године)

Ради упоредивости података о добној расподјели потврђених случајева у Републици Српској са подацима у европским земљама, на слици број 9 је приказана добна/полна расподјела какву користи Европски центар за превенцију и контролу болести.

На овој слици можемо видјети да је највећи број особа са потврђеном инфекцијом из добне групе 50 до 59 година, а затим из група 30 до 39 година и 40 до 49 година.

У свим добним групама је нешто веће учешће мушкараца, осим добне групе 20 до 29 година, у којој је веће учешће женског пола.

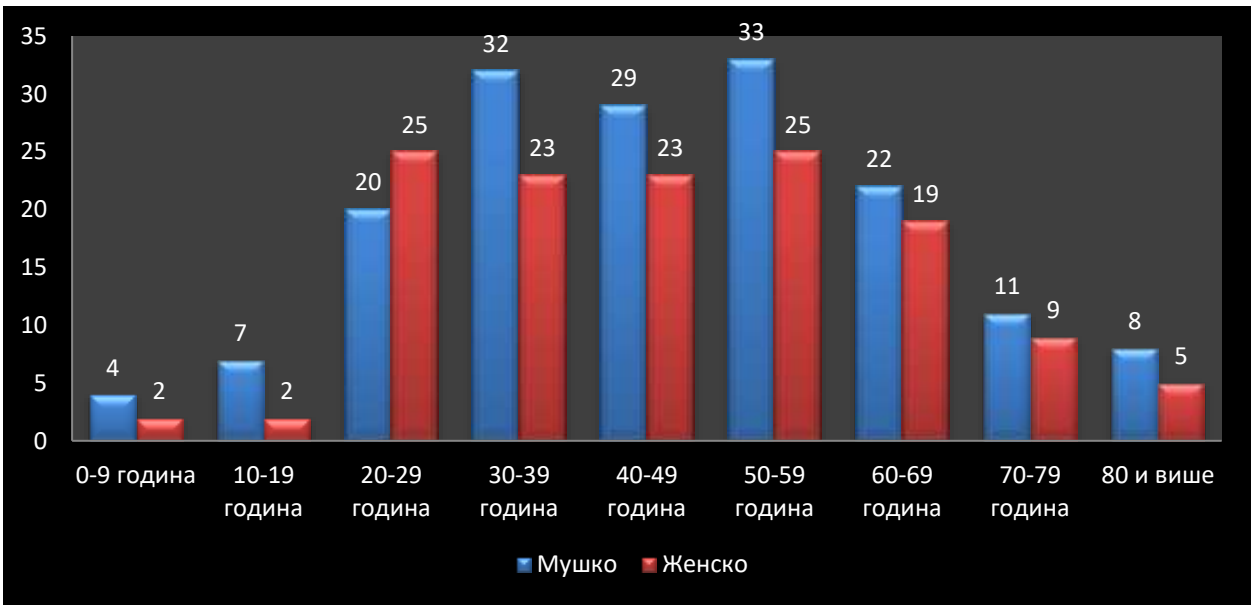

Слика 9: Расподјела према доби (године) и полу

5. Смртни исходи

Први смртни случај од COVID-19 је забиљежен 28.03.2020, тј. 25 дана од потврђивања првог случаја инфекције вирусом SARS-CoV-2 у Републици Српској.

Са даном 03.04.2020, укупно седам особа је умрло од COVID-19, што представља леталитет од 2,34%.

Ова вриједност леталитета је нижа од оне која се у датом моменту биљежи у Федерацији БиХ и Србији, а виша од леталитета који се биљежи у Хрватској. Забиљежени леталитет приближан је леталитету у Кини, али није упоредив, због мањег броја тестираних. С друге стране, он је далеко мањи од леталитета у Италији, гдје је преко 50% умрлих у доби изнад 80 година живота. Мањем леталитету код нас допринијели су већ поменути фактори, првенствено мјере смањивања социјалних контаката, које су утицале на мањем броју обољелих најстаријих грађана.

Како на вриједност леталитета утичу бројни фактори, као то су број тестираних односно број непрепознатих случајева, ову вриједност треба узети са резервом.

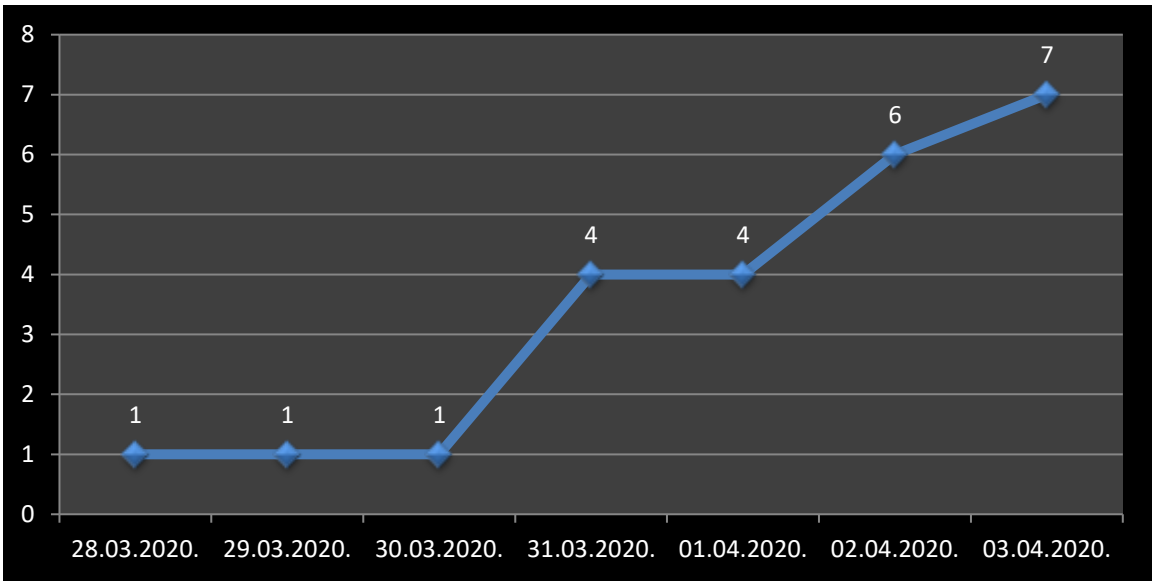

Слика 10: Кумулативно број смртних случајева од COVID-19 у Републици Српској

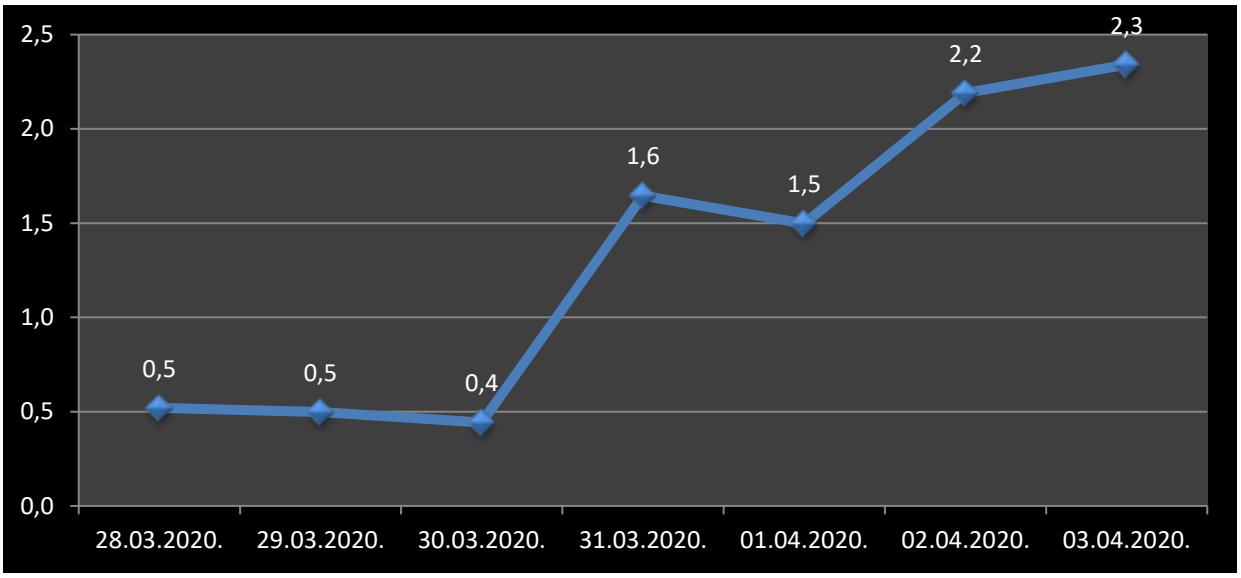

Слика 11: Кретање вриједности леталитета COVID-19 у Републици Српској

Од укупно седам особа умрлих од COVID-19 у Републици Српској, шест особа је мушког пола, а једна особа женског пола.

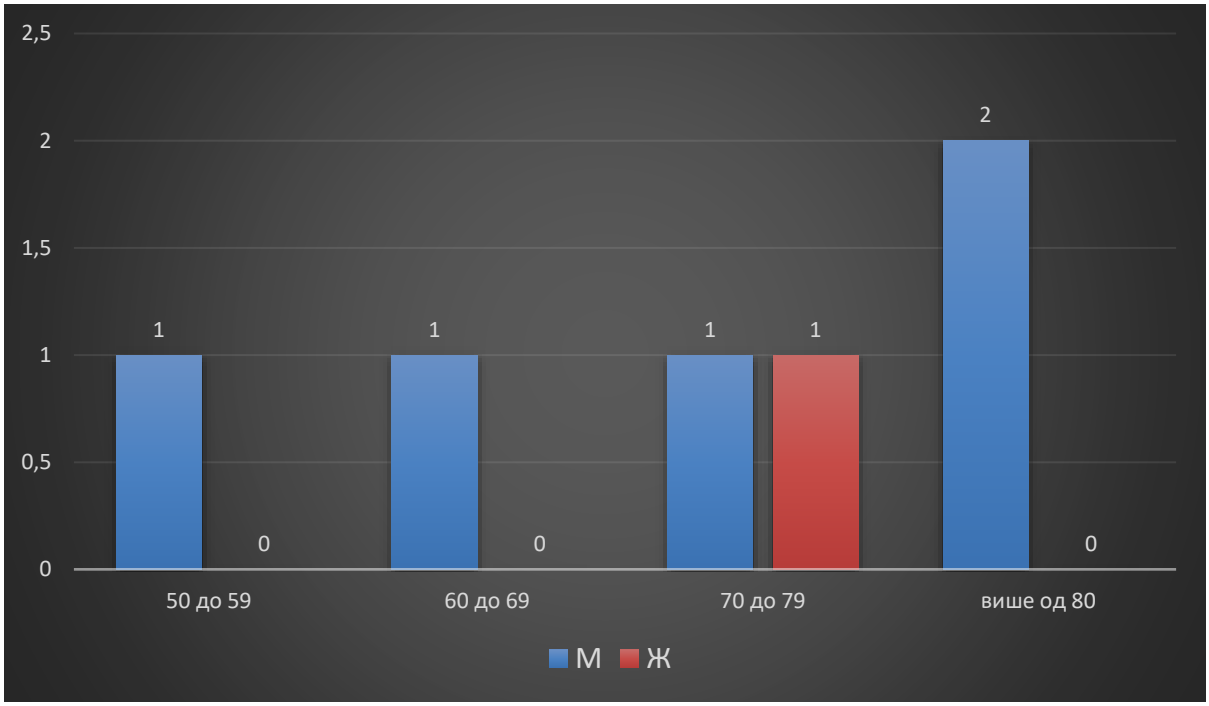

Слика 12: Полна и добна расподјела умрлих од COVID-19 у Републици Српској

6. Закључак

Из приказаних података је видљиво да у првих мјесец дана од појаве случајева инфекције вирусом SARS-CoV-2 у Републици Српској није дошло до наглог пораста броја обољелих. Мјере које су проведене у заједници, као и мјере проведене у здравственом систему, су омогућиле да се за сада кривуља епидемије „развуче“ те да не дође до презасићења постојећих капацитета здравственог система у Републици Српској.

У даљем току епидемије је од изузетне важности наставак стриктног придржавања свих прописаних мјера, као и прилагођавање стратегије току епидемиолошке ситуације.

Подаци указују на то да смо тренутно у фази локализованог одрживог ширења вируса, које карактерише сљедеће:

- Повећава се број различитих импортованих случајева
- Више случајева се приписује локалној трансмисији него импортовању
- Три или више генерација трансмисије у најмање три различита, добро дефинисана, кластера
- Постојећи капацитети намијењени пацијентима задовољавају потребе обољелих у овој фази

У складу са наведеним, најбитније мјере у наредном периоду ће бити сљедеће:

- Осигурати да су сви нивои у здравственом систему спремни да прошире капацитете у ситуацији повећаног прилива пацијената
- И даље имплементирати стриктне мјере социјалног дистанцирања
- Све мјере које се подузимају објавити и објаснити јавности
- Пратити перцепцију јавности у односу на епидемиолошку ситуацију
- Поједноставити извјештавање потврђених случајева
- У надзору се ослањати на ИЛИ и САРИ надзор
- Радити тријажу пацијената који захтијевају медицинску помоћ
- Кохортно изоловати случајеве који захтијевају третман
- Савјетовати грађане о поступању са циљем смањења притиска на здравствени систем
- Приоритизирати тестирање за особе које су у ризику од развоја озбиљне клиничке слике (особе са коморбидитетима, старије особе), здравствене раднике са симптомима, прве симптоматске особе у затвореним окружењима (школа, затвор, болница, старачки домови...) да би се брзо препознале епидемије и осигурале правовремене мјере за ограничење ширења
- Проводити стриктне мјере за превенцију и контролу ширења вируса у здравственим установама, као и стриктне мјере за превенцију и контролу ширења вируса у установама за боравак старијих лица